

Norsk Ornitologisk Forening

Lista lokallag

Lista, den 21.05.2012

Olje- og Energidepartementet
Postboks 8148 Dep.
0033 OSLO

Att. Norges vassdrags- og energidirektorat

Påklaging av Norges vassdrags- og energidirektorats vedtak om å gi SAE Vind DA konsesjon til å bygge og drive Kvinesheia vindkraftverk i Kvinesdal og Lyngdal kommuner i Vest-Agder.

Norsk Ornitologisk Forening, Lista lokallag vil hermed påklage NVEs konsesjon til SAE Vind DA til å bygge og drive Kvinesheia vindkraftverk med tilhørende infrastruktur i henhold til NVEs brev av 26.04.2012, mottatt av NOF, Lista lokallag 03.05.2012.

Vår påklaging omhandler i hovedsak vurderinger som NVE har gjort i forhold til naturmangfold og fugleliv i planområdet for Kvinesheia vindkraftverk og som er en del av bakgrunnen for konsesjonsvedtaket som vi mener er i konflikt med prinsippene om kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet og samlet belastning, jfr. naturmangfoldlovens §§ 8, 9 og 10. Vår påklaging gjelder også vurderinger som går på frafall av INON-områder og habitatødeleggelser som vil være viktig for at forvaltningen av naturen skal skje på en slik måte at naturtyper og artene skal forekomme med levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder, jfr Nml §§ 4 og 5.

1. Konflikt med Naturmangfoldlovens § 8 - kunnskapsgrunnlaget.

Prinsippet om kunnskapsgrunnlaget innebærer at all forvaltning av natur skal være basert på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand samt effekten av påvirkninger.

• Rovfugltrekket

Under trekkregistreringene høsten 2009 ble det påvist et betydelig trekk av 9 rovfuglarter gjennom planområdet. Kvinesheia vindkraftverk med sine 26 planlagte vindturbiner vil dekke et samlet areal på 10,4 km². Vingesveipearealet for hver enkelt vindturbin er 6362 m², dvs. godt over arealet på en fotballbane (ca. 5000 m²). 26 slike vertikale områder, opp til en høyde av 125 meter, dekket av vindturbinvinger som ytterst roterer med en fart på opptil 250 km/t vil utgjøre en gigantisk barriere som vil representere en meget stor kollisjonsrisiko for dette betydelige rovfugltrekket, samt for stedbundne og næringssøkende fugler gjennom hele året.

Fagrapporten fra ASK Rådgivning som NVE bygger sine vurderinger på, anfører at rovfuglene trolig vil trekke over vindparken. NOF's observasjoner avdekket imidlertid at de aller fleste rovfuglene trakk i lav eller middels høyde over terrenget, det vil si i faresonen for å kollidere med de planlagte vindturbinene. Vi vil også påpeke at registreringene avdekket at en stor andel av rovfuglene avbrøt trekket og benyttet planområdet til næringssøk. Når rovfuglene har fokus på byttedyr, er de trolig ikke så observante på vindturbinene og således ekstra utsatt for å bli truffet av rotorvingene.

Når det gjelder barriereeffekter og konsekvensene for vindturbiner i trekkorridorene til fugl viser fagrapporten fra Ask Rådgivning til en undersøkelse i Nysted offshore vindpark i Vesterhavet utenfor Danmark. Det anføres at: *"Fuglene latet i denne undersøkelsen til å legge om kursen slik at de fløy utenom vindparkene"*. De fuglene som ble registrert her var i stor grad typiske sjøfuglarter som trekker over åpent hav.

Flertallet av de rovfuglartene som trekker gjennom Kvinesheia benytter termikkforhold og terrengformasjoner, høydedrag og dalførene under trekket. Dette er således fuglearter som har en helt annen trekkstrategi og atferd enn hva som er tilfelle for sjøfugl. Niels Walter Møller og Erik Poulsen har i Danmark utført en studie av trekkende/ flygende fugler av en lang rekke arter, både rovfugl (for eksempel nevnes tårnfalk og musvåk som er vanlige under trekket i planområdet på Kvinesheia), samt en rekke ender, vadere og småfugl. Resultatene i denne rapporten: "Vindmøller og Fugle" viser at disse fuglene **ikke** la om kursen på grunn av vindmøller. Ask Rådgivning's opplysninger og erfaringer med sjøfugler fra Horns Rev som NVE legger til grunn for sine vurderinger av barriereeffekter og kollisjonsrisiko finner vi således ikke å være relevante for forholdene for de trekkende fuglene i planområdet i Kvinesheia.

NVE innser at Kvinesheia vindkraftverk kan få negative konsekvenser for rovfugltrekket, men vurderer at bestandsutviklingene for de ulike artene ikke påvirkes vesentlig. Denne vurderingen mener vi er usikker. **NVE's beslutningstaking om effekten av påvirkninger for rovfugltrekket finner NOF-LL således ikke å være tilfredsstillende kunnskapsbasert. Føre-var-prinsippet burde her vært brukt.**

- **Rødlistede arter**

Fagrapporten synes å fokusere hovedsakelig på hekkende rødlistearter. For fugler er det imidlertid ikke tilstrekkelig å kun vurdere de påviste hekkelokalitetene. Flere av de registrerte rødlistede artene, er i stor grad standfugler som streifer rundt i Storheimrådet/ Kvinesheia utenom hekkesesongen og gjennom hele vinterhalvåret. Dette gjør dem ekstra utsatt for å bli drept av vindmøllene. I fagutredningen for biologisk mangfold og også vurderingene som er bakgrunn for NVE's konsesjonsvedtak er vurderinger av disse viktige forholdene utelatt.

Kunnskapsgrunnlaget med tanke på konsekvenser for rødlistede arter synes derfor etter NOF-LL's mening å være utilstrekkelig.

Hubro – Sterkt truet (EN).

I etterkant av den "offisielle" feltundersøkelsen ble det funnet et hekkende hubropar med to ungfugl i tilknytning til planområdets søndre del. Selv om selve reirhylla ligger litt utenfor grensen til planområdet, vil dette paret og ungene være utsatt for uheldige påvirkninger av den planlagte vindparken. En kan i denne sammenheng nevne at hubro stiller krav til store og egnede leveområder for å finne nok mat. Dette hubroparets jaktområde omfatter utvilsomt også planområdet med dagens gode tilgang på byttedyr og fuglevilt. I denne sammenheng vil vi vise til et gjennomført NOF prosjekt med en satelittmerket hubro ved det planlagte vindkraftverket på Remmafjellet i Snillfjord. Her ble det påvist at denne hubroens jaktområder strakte seg opptil 20 km fra hekkeplassen.

I tillegg til kollisjonsfaren med vindturbinene vil den prioriterte linjetraseen, alt. 1.1., innebære meget stor kollisjonsfare for dette hekkende hubroparet. Kollisjoner med kraftlinjer og såkalt elektrokusjon i mastearrangementer utgjør erfaringsmessig en betydelig dødsrisiko for hubro.

Hubro er av DN utpekt til å være en såkalt ansvarsart i Norge. Det har da også vist seg av de ansvarlige miljømyndigheter har tatt dette ansvaret på alvor. Eksempelvis ble et hyttefelt i Sirdal

skrinlagt fordi det kom for nær en hubrolokalitet. Nylig stoppet Miljøverndepartementet utbyggingen av en planlagt vei på Hitra for å sikre en hekkeplass for den sterkt truede hubroen. Dette tiltross for at den alternative veitraseen vil koste anslagsvis 100 millioner ekstra!

NVE's vurderinger som angår kollisjonsrisikoen og forstyrrelser for dette hubroparet og disses unger i tilknytning til vindturbiner og kraftlinjer i vindkraftområdet synes etter NOF-LL's mening ikke å være tilfredsstillende kunnskapsbasert. Føre-var-prinsippet burde vært brukt her.

Storlom – Sårbar (VU).

Det er beskrevet i fagutredningen og NVE's vurderinger at det er registrert ett hekkende storlompar i tilknytning til planområdet.. Lokalkjente folk sier imidlertid at det finnes 3 lokaliteter med storlom i området. **Også dette forholdet burde vært undersøkt nærmere før NVE's konsesjonsvedtak slik at det kunne vært basert på sikker kunnskap.**

- **Mangelfull utredning om fuglelivet generelt**

Fagrapporten om naturmangfold fra ASK Rådgivning som NVE legger til grunn i sine vurderinger er etter NOF-LL's mening svært mangelfull på flere områder.

Totalt er det registrert 90 fuglearter i planområdet, hvorav ca 60 er konstaterte, sannsynlige eller mulige hekkende arter. Feltregistreringene for å kartlegge hekkende fugl ble hovedsakelig utført i slutten av juni. For en lang rekke fuglearter er dette altfor et altfor seint tidspunkt på året. Mange arter er da for lengst ferdige med hekkeperioden og sjansene for at hekking ikke blir påvist er stor. Dette gjelder for eksempel ugler, orrfugl/skogsfugl, spetter og flere andre, hvorav noen er truede arter. Det viser seg da også at en lang rekke hekkende arter ikke ble oppdaget under feltregistreringen i regi av Multikonsult. På grunn av det altfor seint tidspunktet for feltregistreringene av hekkende fugl, mener vi at hekkeregistreringen for planområdet som helhet er mangelfull.

Problemstillingen med nattaktive og natt-trekkende fugler er for øvrig overhode ikke nevnt i fagrapporten eller vurdert av NVE. At problemet med nattaktive arter er reelt blir bevist av funn av drepte flaggermus i Smøla vindpark. Planområdet benyttes også som næringsområde av overvintrende arter. Dette forholdet er heller ikke omtalt/vurdert.

Etter NOF-LL' mening utgjør således ikke de foretatte feltregistreringene et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for en offentlig beslutning.

Kongeørn

Både om våren og høsten er både voksne kongeørn og ungfugler registrert på næringssøk i planområdet. Konkret reirplass ble ikke funnet under hekkeregistreringen. I ettertid foreligger imidlertid opplysninger om en hekkeplass inne i planområdet. **Dette forholdet burde vært undersøkt nærmere før konsesjonsvedtaket.**

Orrfugl

Det er nevnt i fagutredningen at spillplasser for orrfugl ikke er kjent inne i planområdet. Dette er feil. NOF-LL påviste at Storheimrådet er et meget velegnet hekke- og leveområde for orrfugl. Det er også påvist en orrfuglleik her. Vindturbinplasseringen oppe på Storheiplataet vil være meget negativ for orrfuglbestanden. Det finnes videre en stor og viktig spillplass i Solheia helt sør i planområdet innenfor Lyngdal kommune. Her er det, ifølge planene, plassert

en vindturbin midt i leikområdet! Også en, litt mindre, spillplass for orrfugl finnes i Høyskoheia – også denne i Lyngdal kommune. Det finnes utvilsomt andre spillområder også andre steder enn de ovenfor nevnte. Som det framgår er forholdene for orrfugl, og da i særlig grad lokalisering av spillplasser, meget dårlig undersøkt i feltregistreringene som ligger til grunn for fagrappporten og følgelig også for NVE's vurderinger. En registrering med fokus på spillplasser for orrfugl burde vært gjennomført

Påstanden i fagutredningen om at kollisjonsfaren med vindturbiner for orrfugl vurderes å være forholdsvis lav fordi orrfuglen flyr relativt lavt over bakken stemmer ikke med erfaringene fra Smøla. Her er et stort antall ryper omkommet etter kollisjoner med vindturbiner. Orrfugl og rype har tilnærmet samme fluktmetode.

De største truslene mot orrfuglen i tillegg til kollisjoner med kraftlinger og vindturbiner er ødeleggelse og forstyrrelser i leveområdene. Så selv om man unngår utbygging med vindturbiner på selve spillplassen, er det fremdeles stor risiko for at leveområdene for orrfugl blir forringet og ødelagt fordi orrfuglens reirplassering og oppvokstområder for ungene oftest foregår utenom selve leikområdet. **Vi mener derfor at NVE's vurderinger angående orrfugl ikke er basert på et tilfredsstillende kunnskapsgrunnlag.**

2. Konflikt med Naturmangfoldlovens § 10 - prinsippet om samlet belastning

Naturmangfoldlovens § 10 lovfester en plikt til å vurdere den samlede belastning for økosystemet. Mange enkeltinngrep kan over tid føre til store negative konsekvenser for naturverdiene.

NOF, Lista lokallag mener at det ikke er forsvarlig å gi konsesjon til Kvinesheia vindkraftverk uten at planene sees i sammenheng med alle de 11 andre planlagte eller godkjente vindkraftverkene i vår landsdel. I og med at de fleste planlagte vindkraftverk er lokalisert i kystnære heiområder, ofte med samme type natur og fauna, kan de samlede konsekvenser for flere arter være langt større enn det er mulig å identifisere ved kun å vurdere planene enkeltvis

- **Rovfugltrekket.**

Trekktellingene flere steder på Sør-Vestlandet har i de senere år påvist et meget betydelig høsttrekk av rovfugl. Dette trekket foregår i hovedsak som et NW/SØ-gående hovedtrekk over en relativt bred front fra kysten og innover. Kvinesheia blir også, som nevnt under pkt. 1, berørt av dette, i nasjonal sammenheng, store rovfugltrekket. Trekkende fugl risikerer således å bli berørt av flere vindkraftverk langs trekkleden.

NVE anfører at de har vurdert mulige samlede virkninger for rovfugltrekk ved andre konsesjons- og/eller omsøkte vindkraftverk på Sør-Vestlandet. NVE nevner ikke hvilket resultat disse vurderingene førte til utover at de innser at vindkraftverk kan medføre kollisjonsfare for trekkende rovfugl. Dette bekreftes også av etterundersøkelsene fra Smøla. På tross av at resultatene fra Smøla viser at det pr. 2009 er registrert minst 114 vindmølle-drepte fugl av 21 arter anfører NVE at det er knyttet stor usikkerhet til de faktiske virkningene! NVE's eneste løsning på dette problemet synes å være nye etterundersøkelser som skal gjennomføres bl.a. på Lista vindkraftverk fra 2013. NVE anfører at det kan stilles vilkår om en tilsvarende etterundersøkelse også for Kvinesheia vindkraftverk. Vi stiller oss svært skeptiske til om en etterundersøkelse, uansett resultat, vil føre til endringer i Kvinesheia vindkraftverk. Når anlegget er bygget og satt i drift vil det i hovedsak være for sent å unngå skader på fugl og naturmiljøet i området. Dette minner mest om en "skytt først og spør etterpå" politikk".

Vi mener at de samlede påvirkninger som rovfugltrekket på Sør-Vestlandet utsettes for ved bygging av Kvinesheia vindkraftverk ikke er tilfredsstillende vurdert. Føre-var-prinsippet burde vært brukt her.

3. Konflikt med Naturmangfoldslovens § 4 og 5 – forvaltningsmål.

Forvaltningsmålet for mangfoldet av naturtyper skal ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med dets artsmangfoldet som kjennetegner den enkelte naturtype

- INON-områder

Store deler av de siste INON-områder, særlig i Lyngdal kommune, vil forsvinne. I Stortingsmelding nr. 58: "Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling" er det en uttrykt målsetting at inngrepsfrie områder skal bevares bl.a. av hensyn til nasjonal arv og identitet, friluftsliv og biologisk mangfold. På tross av at disse naturområdene er verdifulle, vurderer NVE at bortfallet av disse er akseptable. **NVE har derved satt seg ut over en klar miljøpolitisk målsetting i Norge.**

Forvaltningsmålet for artene er at artene skal ivaretas slik at de fins i levedyktige bestander i deres naturlige utbredelsesområder og at de øvrige økologiske betingelser som de er avhengige av ivaretas.

- **Habitatødeleggelser**

I tillegg til de 26 tårnoppstillingsplassene vil utbyggingen omfatter 25 km med nye veier som er planlagt gjennom myrområder, hei og skog som er leveområder for fugler og dyr og vil bety omfattende habitatsødeleggelser. Habitatforringelsene i forbindelser med for eksempel fremføring av kraftlinje, dreneringer av myr og forstyrrelser med fremtidig økt menneskelig ferdsel på veiene i området som tidligere var et villmarksområde med svært liten menneskelig påvirkning, synes å være meget overflatisk vurdert.

Levevilkårene for en rekke fuglearter i dette området vil bli kraftig redusert på grunn av habitatødeleggelser og -forringelser. Effekten av alle disse negative påvirkninger er etter NOF-LL's mening ikke tilstrekkelig utredet og vektlagt av NVE .

4. Konflikt med internasjonale konvensjoner

NOF, Lista lokallag vil også be Olje og Energidepartementet om en juridisk vurdering av vindkraftkonsesjonen i forhold til de internasjonale konvensjoner som Norge har underskrevet med tanke på å beskytte truede arter og arter som skal ha spesiell beskyttelse i henhold til internasjonale avtaler. Herunder blant annet Bern-konvensjonen om vern av vill fauna og flora og Bonn-konvensjonen om vern av trekkende arter.

Konklusjon

Norsk Ornitologisk Forening, Lista lokallag vil begrunne klagen med følgende hovedpunkter:

1. Vi mener at NVE's konsesjonsvedtak ikke bygger på et tilstrekkelig kunnskapsbasert grunnlag for å kunne vurdere eventuelle virkninger av vindkraftverket på naturmangfoldet som angår rovfugltrekket, rødlistete arter og fuglelivet generelt, i samsvar med de krav til kunnskapsgrunnlaget som Nml § 8 krever.

2. Vi mener at NVE ikke har vurdert den samlede belastningen for økosystemet på Kvinesheia og Sør-Vestlandet – hva angår det store og nasjonalt viktige rovfugltrekket - på en tilstrekkelig forsvarlig måte i henhold til Nml § 10.
3. Vi mener at NVE på bakgrunn av det sviktende kunnskapsgrunnlag (nevnt under pkt. 1) samt ikke tilfredsstillende vurderinger av den samlede belastning for økosystemene, særlig i forbindelse med rovfugltrekket, burde ha brukt føre-var-prinsippet i Nml § 9 for å ikke gi konsesjon – eventuelt utsette det foreliggende konsesjonsvedtaket inntil tilstrekkelig kunnskap var innhentet.
4. Vi mener at NVE's vurderinger av frafall av INON-områder og habitatsødeleggelser er i konflikt med forvaltningsmålet for at naturtyper og artene skal finnes i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Jfr. Nml §§ 4 og 5.
5. Vi mener at NVE's konsesjonsvedtak er gjort i konflikt med internasjonale konvensjoner.

På bakgrunn av ovenstående ankepunkter vil Norsk Ornitologisk Forening, Lista lokallag be Olje- og energidepartementet om å omgjøre/oppheve NVEs vedtak om å gi konsesjon for utbygging og drift av Kvinesheia vindkraftverk.

Med naturvennlig hilsen

Kåre Olsen
leder
NOF, Lista lokallag

Kopi:
Miljøverndepartementet
Direktoratet for Naturforvaltning
Fylkesmannen i Vest-Agder, Miljøvernavdelingen
Vest-Agder Fylkeskommune
Kvinesdal kommune
Lyngdal kommune
Norsk Ornitologisk Forening

Adresse:
Postboks 171
4558 Vanse

Tidsskrift:
Piplerka

BirdLife
INTERNATIONAL

Telefon:
383-97205
(form.)

Postgirokonto:
0532 1418920